

S'HA PINTAT

UN CRIM

QUÈ HA PASSAT?

Fa cinc-cents anys, un misteri va sacsejar la vida d'un petit poble proper a Barcelona: un jove pastor apreciat i estimat per tothom va desaparèixer.

En Serafí Coll era un noi ben plantat i de cabells llargs, que passava el temps pasturant les ovelles i tocant melodies amb la flauta. Portava una vida molt tranquil·la i no se sabia de ningú del poble que pogués voler-li cap mal. Què li va passar, doncs, a en Serafí?

El seu cas no es va resoldre mai.
Va quedar en el més profund dels misteris,
gairebé oblidat, fins avui...

Instruccions del joc:

Resoleu el misteri d'en Serafí Coll a la Col·lecció d'Art Gòtic.

- Localitzeu els fragments de les obres d'art amb l'ajut del plànol.
- Les obres us donaran claus per resoldre les pistes.

Els vos tres ulls seran la millor arma, mireu de prop!

- Traslladeu les solucions a l'informe del cas i feu el dibuix corresponent a la reconstrucció visual del crim.

- Després de resoldre l'informe del cas i completar la reconstrucció visual del crim, cerqueu l'obra que respondrà totes les incògnites d'aquest cas.

- Quan hagueu tancat el cas, rebreu un certificat i un pin de detectius.

Esteu preparats? Comença la investigació!

Els enigmes
del Museu
Nacional

1 El millor amic d'en Serafí

En aquesta petita pintura trobareu un gos perseguint una llebre. És en Jan, el gos guardià d'en Serafí. Ja veieu com es distreu! Però no és l'únic animal per aquí. Fixeu-vos que entre aquests 14 petits panells de fusta, hi ha altres animals, i molt a prop d'ells, un castell amb _ torres. El veieu?

 Dibuixa el gos al lloc corresponent de la Reconstrucció visual del crim

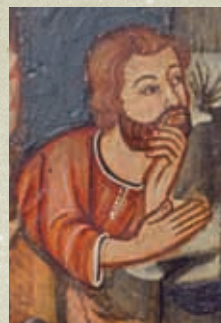
2 On deu ser en Serafí?

És el que es pregunta aquest pastor mentre el busca per tot arreu, però no hi ha ni rastre d'ell. Fixeu-vos que aquest bon amic d'en Serafí no està sol.

En aquesta escena, hi

ha pintats _ personatges

en total, i un d'ells sembla un àngel!

3 Qui plora?

No sentiu els gemecs omplint tots els racons del poble? Homes i dones es tapen la

cara i s'estiren dels ca-bells. Fixeu-vos que, fins i tot, s'han esgarripat en senyal de dolor. Què deuen haver vist? Per què estan tan esgarripats?. Aquests quatre grups de ploraners van ser pintats per decorar la tomba on van

_ _ T _ _ _ R

el cavaller Sancho Sánchez Carrillo. Fixeu-vos que tots els ploraners i ploraneres estan de perfil, miren a dreta i esquerra. Tots, menys una dona que mira endavant... Travesseu la sala i aneu cap a on us dirigeix la seva mirada.

4 Què està passant aquí?

Mireu detingudament el personatge que porta una destal a la mà i que a l'altra sosté el cap que acaba de tallar! Quin

_ S S _ _ _ _ T

tan esgarripós!

Serà això el que li ha passat a en Serafí?

5 El complot

A una cantonada ben amagats hi ha dos personatges parlant a la porta d'una casa. Els heu trobat? De què poden estar parlant? Sembla que el personatge de la caputxa estigui tramant alguna cosa. Què deu

Dibuixa aquests dos personatges al lloc corresponent de la Reconstrucció visual del crim

P _ _ _ J _ _ ?

Per què no vol que ningú el senti?

6 L'arma del crim

Quina taula més ben parada! Sembla que estan a punt de sopar. Observeu com, entre els plats, les copes i les gerres, també hi ha els coberts. Però hi són tots? Fixeu-vos que n'hi ha un que és el que han fet servir per

_ _ L _ _ _

el pa. On són els altres?. Podria ser aquesta l'arma del crim d'en Serafí?

Dibuixa aquest cobert al lloc corresponent de la Reconstrucció visual del crim

7 Qui toca aquesta música tan bonica?

Entre aquests sis instruments hi ha el favorit d'en Serafí, la flauta. Diuen que la tocava molt bé i que amb

ella va N R una bella donzella

gràcies a les seves melodies.

Us imagineu el so que farien tots aquests instruments tocant a l'hora?

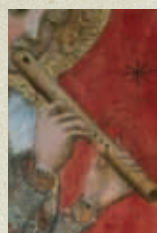
Llaüt

Guitarra morisca
(o llaüt guitarrenc)

Saltiri

Flauta

Orgue portàtil

Arpa

8 El motiu del crim

Quin pastor tan blanc! És la visió d'un fantasma que vol dir-nos alguna cosa... Assenyala la bella

R _ _ _ _ (el personatge principal

d'aquest retaule), i el seu pare, que arriba a cavall. Escolteu què diu: "Compte amb la bellesa de la Bàrbara i la maldat del seu pare, molt de compte..."

9 El testimoni

Què mira aquest personatge mig amagat?

És un dels xafarders del poble i sempre que passa alguna cosa treu el nas (i la barba!) per un racó o altre. Sembla que ha vist passar algú sospitos, algú amb molta

pressa. De què devia **F** _ **G** _ _?

Tindrà aquesta persona alguna cosa a veure amb la desaparició d'en Serafí?

Dibuixa el testimoni barbut al lloc corresponent de la *Reconstrucció visual del crim*

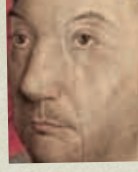
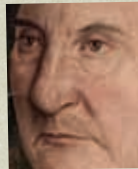

11 Reconèixer el criminal

Mireu amb atenció aquestes sis cares i identifiqueu-les amb els retrats dels

C _ **N** _ _ **L** _ _ _ **S**

que hi ha pintats en aquest retaule. Però alerta, perquè una d'aquestes cares no apareix a l'obra. És, precisament, la del culpable de la desaparició d'en Serafí. Intenteu-lo recordar, segur que el torneu a veure!

10 L'assassí

Fixeu-vos que, en aquestes pintures, els personatges malvats han estat ratllats! I no només la cara del

B _ **T** **X** _ , és a dir,

del que executa l'assassinat, sinó de tots els que es consideren malvats. Ho devia fer algun veí espantat per tot el que passava?

Dibuixa aquest personatge al lloc corresponent de la *Reconstrucció visual del crim*

12 El lloc del crim

Però en quin lloc va desaparèixer en Serafí exactament? Un parell de monjos van trobar el sarró vermell d'en Serafí a prop del monestir, als

F _ _ _ **S** del

poble, no gaire lluny del bosc. Sembla, doncs, que al pobre pastor alguna cosa li devia passar a l'entorn del monestir.

Dibuixa el monestir al lloc corresponent de la *Reconstrucció visual del crim*

13 El poble

A la vora del riu, un munt de veïnes corren esfereïdes per la presència dels soldats. Sembla que vulguin

A **T** _ _ **P** _ _ algú!

Podria ser un d'ells el responsable d'aquest misteri?

1 *Sabieu que...*
els gossos i els ocells ja
eren animals domèstics a
l'edat mitjana? I no eren
els únics: també es tenien a
casa gats i fins i tot
algun animal exòtic, com
un lleó o un elefant!

3 *Sabieu que...*
en els enterraments de
nobles o senyors es pagava
gent per anar a plorar al
difunt? Era una feina.
Havien de fer molt de xivarri i
demostrar el dolor de manera
molt expressiva.

4 *Sabieu que...*
a les pintures del gòtic,
sovint s'escriu el nom del
personatge per poder-lo
identificar? La paraula escrita
a sobre d'aquest personatge
és "carnifex", que en llatí
vol dir botxí.

5 *Sabieu que...*
un relleu com aquest
ha sortit tot del mateix
bloc de pedra? Quanta
traça s'ha de tenir per
tallar la pedra i fer els
botons o els cabells!

6 *Us heu fixat que...*
en aquest sopar, hi ha
convidat també el dimoni?
Es recolza a l'espatlla
de Judes, un personatge
negatiu que queda així
identificat com a malvat.

7 *Us heu fixat en...*
els dits dels àngels i en la
manera com toquen aquestes
instruments? Però no
tots són de corda pinçada:
l'orgue portàtil és de vent,
com la flauta!

8 *Sabieu que...*
segons la llegenda de
santa Bàrbara, el pastor
es va convertir en
estàtua?
Va ser un càstig de
Déu per haver revelat on
s'amagava la santa.

9 *Sabieu que...*
a la ciutat medieval, portes
i finestres eren sovint
obertes? Eren els ulls
i les orelles dels veïns.
Se sentien les baralles,
els crits, els jocs...

11 *Us imagineu...*
què passava quan no
existia la fotografia?
Doncs que la pintura
i el dibuix eren l'única
manera de deixar testimoni
de paisatges, fets
històrics o personatges
importants com ara
aquests.

12 *Sabieu que...*
als monestirs medievals
els monjos es llevaven
cap a les tres del matí?
Dedicaven moltes hores
a resar, però també
al treball de la terra,
l'estudi i la còpia
de llibres.

EN SERAFÍ I LA ⁸ _____, LA FILLA DEL COMTE,
 ES VAN ⁷ _____ I VOLIEN ⁹ _____ JUNTS.
 EL COMTE HO VA SABER I VA ⁵ _____ AMB EL SEU
 _____ ¹¹ _____ MÉS PERVERS L' _____ ⁴ _____
 DEL PASTOR. VAN CITAR AL SOLDAT QUE HO FARIA, UNA TARDA D'HIVERN ALS
 _____ ¹² _____ DEL POBLE, NO GAIRE LLUNY DEL MONESTIR.
 EN PASSAR EN SERAFÍ AMB EL SEU RAMAT I EN JAN, EL VAN _____ ¹³ _____
 I EL _____ ¹⁰ _____ LI VA _____ ⁶ _____ EL COLL.
 EL VAN _____ ³ _____ A PROP DEL BOSC I MAI NINGÚ NO EL VA TROBAR.

L'ESCENA DEL CRIM

Trobeu-la a la sala ^{1 2}

La Reconstrucció visual del crim
 us ajudarà a localitzar-la

**CAS
TANCAT**

NOBLE: És la persona que, per naixement o per decisió d'un rei, gaudeix de certs privilegis. Pertany a una classe diferent a la dels simples ciutadans.

RETAULE: Conjunt de peces pintades de fusta o d'altres materials que, generalment, representen escenes religioses. Es col·loquen al darrere de l'altar, dins d'una església.

BOTXÍ: Persona que executa les penes de mort i altres càstigs corporals.

INSTRUMENTS DE CORDA PINÇADA: Són aquells en els quals el so s'aconsegueix tocant les cordes amb els dits, no amb un arquet, com és el cas del violí.

SANT: Personatge sagrat que demostra, durant la seva vida, la fortalesa de la seva fe en Déu. Per això se'ls ret culte a l'església.

CONSELLER: Personatge encarregat de governar i prendre les decisions sobre un poble o una ciutat.

SARRÓ: Bossa de pell o altres materials que es porta penjada a l'espatlla.

Les obres de les col·leccions d'Art Gòtic i de Renaixement i Barroc que formen part d'aquest itinerari són:

1. Anònim, *Tauleta d'enteixinat amb un gos perseguint una llebre*. Cap a 1300
2. Mestre de Vallbona de les Monges (Guillem Seguer ?), *Anunci als Pastors i Anunciació*. Cap a 1335-1350
3. Anònim, *Floraners*. Cap a 1295
4. Segon Mestre de Bierge, *Vida de sant Nicolau*. Finals del segle XIII
5. Bartomeu de Robió, *Aparició de sant Andreu a un bisbe temptat pel dimoni*. Segona meitat del segle XIV
6. Mestre de Sixena (probablement Pere Serra), *Retaule de la Mare de Déu*. Cap a 1363-1375
7. Pere Serra, *Mare de Déu dels Àngels*. Cap a 1385
8. Gonçal Peris Sarrià, *Retaule de santa Bàrbara*. Cap a 1410-1425
9. Cercle de Joan Antigó, *cercle d'Honorat Borrassà, Calvari*. 1440-1450
10. Bernat Martorell, *Retaule dels sants Joans*. Cap a 1435-1445
11. Lluís Dalmau, *Mare de Déu dels Consellers*. 1443-1445
12. Grup Vergós, *Sant Agustí medita sobre la Trinitat i se li apareix el Nen Jesús*. Cap a 1470/1475-1486
13. Joan de Burgunya, *Mare de Déu amb el Nen i sant Joanet*. 1515-1525

Si en voleu saber més, visiteu Les Col·leccions Online a www.museunacional.cat/ca/cataleg

A partir dels dibuixos dels elements que heu anat trobant a cada pista, obtindreu l'escena del crim:

El lloc del crim

L'assassí

El complot

El testimoni

L'arma del crim

El millor amic d'en Serafí

Ensenyeu aquest full al taulell d'informació del vestíbul del museu i si heu resolt el misteri, rebreu el vostre certificat i el vostre pin de detectiu.